

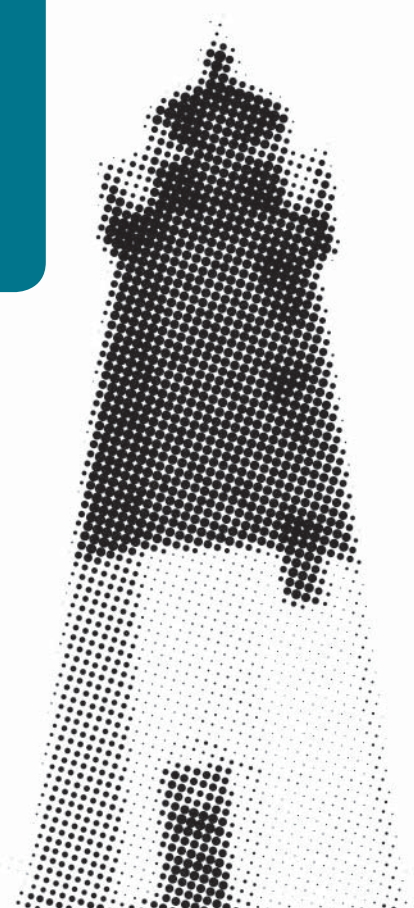
03 | Maj 2011
Årgang 147

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Vækkelsesforkyndelse

På sporet at den sunde alvor
Hvor blev vækkelsesforkyndelsens af?
Lov og/eller evangelium

indhold;

02 Ny redaktør

leder

03 Jeg savner 'roseniensk' forkyndelse

tema

05 Hvor blev vækkelses-
forkyndelsens af?

10 Lov og/eller evangelium

13 Digt

14 Omvendelsesforkyndelse
- for den omvendte?

18 På sporet af den sunde alvor

horisont

22 Kristendom og moral

23 Missional identitet

mission gennem 100 år

25 Peter Martin Løgène -landsbydrengen
der blev verdensborger

bibelens overraskelser

30 Figentræet

bøger

32 At svare med spørgsmål

33 Konfirmandbogen

34 3. tekstrække - udvalgte bibeltekster
til lejlighedsgudstjenester

35 Philipp Melanchton

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis
redaktionens synspunkter, men redaktionen er
ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og
synspunkter må kunne rummes inden for det, som
LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med
tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Sara Holm

Forsidefoto www.sxc.hu

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 240 kr. Unge under 30 år: 140 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

d1m@d1m.dk

www.d1m.dk

Redaktion

Ole Solgaard (redaktør)

Enggårdsvvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
os@d1m.dk

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, leder af Café Kilden,
Herning

Ny redaktør

.....

Med dette nummer tiltræder Ole Solgaard som redaktør for Budskabet. Faktisk skal han dække to positioner, idet funktionerne, der hidtil har ligget hos redaktionssekretæren, nu lægges ind i redaktørposten. Stillingen er normeret til en 20 procents stilling.

Sammenlægningen af stillinger hænger sammen med, at Flemming Bak Poulsen fratræder som redaktionssekretær - i forbindelse med at han er blevet halvtids sognepræst i Skelgårdskirken på Amager.

Vi siger tak, Flemming, for din indsats, som har været præget af en god kombination af kreativitet og punktlighed. Både som teolog og sprogmand har du været værdifuld for Budskabet. Vi er glade for, at samarbejdet fortsætter i Logosmedia.

Og så siger vi velkommen Ole! Ole har tidligere været ansat i LM som ungdomssekretær fra 2000 til 2003. Vi kender dig som et varmt menneske med rødderne dybt nede i det bibelske budskab og et blik for den aktuelle virkelighed. Derfor er vi glade for, at du har sagt ja til opgaven, og vi beder om, at Gud må give dig alt det, du trænger til.

Og så skal jeg hilse fra redaktionen og sige, at læserne altid er velkomne med ideer til artikler og temaer - og med reaktioner på det, der allerede har været bragt. Den dialog er vigtig, for at Budskabet kan udfylde og udvikle sin rolle som *tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission*.

JENS OLE CHRISTENSEN
GENERALSEKRETÆR, LUTHERSK MISSION

Jeg savner 'roseniansk' forkyndelse

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

"Hvor jeg savner den 'rosenianske' forkyndelse! Den trænger vi sådan til i dag, men den er svær at finde." Jeg tænkte, at der var vigtige sager på spil, da én sagde omtrent sådan til mig for nylig. "Men det er ikke det samme som vestjysk forkyndelse," fortsatte han, og jeg har ikke kunnet slippe samtalen siden ...

Vi har brug for roseniansk – men ikke "vestjysk" – forkyndelse i dag. Sagen er både rigtig og vigtig. Det handler om at finde ind til det, der er ægte roseniansk forkyndelse i dag. Men det er selvfølgelig både forkert og unfair at bruge etiketten "vestjysk" om en uægte roseniansk forkyndelse, der bevidstløst gentager og citerer Rosenius uden at skabe forbindelse til mennesker i dag. Og desuden er sagen alt for vigtig til at blive forstyrret af

en landsdelskrig, så glem alt om den vestjyske forkyndelse, og lad os forsøge at fokusere på nogle elementer i ægte roseniansk forkyndelse i dag.

Frit evangelium

C. O. Rosenius forkyndte det slagkraftige og frigørende evangelium om en tilgivelsesparat Gud. Det budskab trænger vi til i dag.

Gud er parat til at tilgive, fordi Jesus har fjernet skylden. Det gælder alle mennesker til alle tider. Guds tilgivelsesparathed hviler på en grund, der er så stærk, at end ikke det værste menneskes største forbrydelse er for svær til hans tilgivelse. Vi kan ikke komme så galt af sted i livet, at Gud må give op.

Det, som om noget kendetegner den rosenianske forkyndelse, er en stærk betoning af denne objektive virkelighed. Frelsen gælder alle og er alene afhængig af Jesu gerning for mig, og det han har >

Nogle ting er vigtige at gøre; selvom de ikke umiddelbart er behagelige

gjort er fuldstændig funklende fuldkomment. Jesu frelse giver et sikkert værn imod frustrationer over, hvor dårligt det lykkes mig at leve et liv i efterfølgelse af ham, eller hvor kolde følelser jeg har i forhold til ham.

Rosenius forkyndte evangeliet så frit, at det var en stor provokation for mange i kirken i hans samtid. Hvis evangeliet virkelig gælder alle, og hvis man kan få det uden nogen moralsk modydelse, vil folk så ikke bare misbruge det – synde løs, og så gå hen i kirken og få tilgivelse? Den modstand har altid fulgt det sande evangelium som en nådens anstødssten.

Skarp lovforkyndelse

Det frie evangelium hænger sammen med en klar forkyndelse af loven – ellers bliver det frie evangelium ikke virkeligt frigørende, men degenererer til overfladisk sødsuppe-forkyndelse.

Det kræver tillid at være sårbar. Hvis der ikke er tillid, vil vi gøre alt for at skjule vores svaghed. Det er netop i den uendeligt tilgivelsesparate Guds hånd, vi kan få kraft til at se mere af den elendighed, der bor dybt i os.

Loven skal ikke skabe et behov for evangeliets tilgivelse. Det behov er der. Vi skal ikke synde, for at nåden kan blive større. Menneskehjertet er i forvejen det mest bedrageriske af alt, og loven er som et spejl, der afslører, hvordan det egentlig ser ud. Og det kan være en tung oplevelse at se sig selv i det spejl.

Nogle ting er vigtige at gøre, selvom de ikke umiddelbart er behagelige. Der er et befriende potentiale i at se sandheden i øjnene. Vi kender ikke vores hjertets bedrageriskhed til bunds – men vi har alle en fornemmelse af, at vi ikke er ”gode nok på bun-

den”. I stedet for at hjemsesøges af diffuse dæmoner og forgæves forsøge at dække over den ubehagelige virkelighed, der bor dybt i os, kan vi gå en anden vej. Vi kan i lys af Guds mægtige tilgivelse se mere af sandheden om os selv i øjnene.

Det er afgørende, at loven forkyndes i tilgivelsens rum. Formålet med at få skylden frem i lyset er tilgivelse. Uden tilgivelseshorisont bliver lovforkyndelsen et sygt sadistisk eller masochistisk spil. Vi skal ikke dyrke den åndelige smerte for dens egen skyld. Men i lys af tilgivelsen og befrielsen er det muligt at tage skylden frem i lyset for at fjerne den, også selvom det kan være forbundet med stor smerte.

Nogle har ment, at den rosenianske forkyndelse har haft en tendens til at blive temmelig indadvendt. Det er vanskeligt at afgøre, om den kritik er fair, men det peger i hvert fald på, at vi som mennesker er udstyret med forskellig psyke. Hvis vi skal fremme den rosenianske forkyndelse i dag, må forskellige mennesker, som er skruet forskelligt sammen psykologisk set, tage de rosenianske hovedanliggender (blandt andet dem vi har set på i denne leder) til sig og sætte dem i spil i deres egne og deres medmenneskers liv.

Hvis det sker, vil det få store og dybe konsekvenser – for ’roseniansk’ forkyndelse er et andet navn for ’frigørende’ forkyndelse.

Hvor blev vækkelsesforkyndelsen af?

AF BIRGER REUSS SCHMIDT

.....

En vækkelsesbevægelse. Sådan benævnes Luthersk Mission i kirkehistorien. Kunne man forestille sig, at det var den betegnelse, man ville give os i dag? Næppe!

Tilbage til udgangspunktet

Missionsforeningerne blev skabt ud af de store vækkelser i sidste halvdel af 1800-tallet. Vækkelserne betød, at mennesker i et stort antal omvendte sig fra deres verdslige liv og sluttede sig til den kristne menighed. Den åndelige baggrund for dette skifte var, at de mødte Guds kald til frelse og tog imod det. Ofte var der tale om mennesker uden nogen kirkelig baggrund.

Senere blev begrebet *vækkelse* indsnævret til en begivenhed, der hovedsageligt hørte til inden for den kristne menighed. Det troens liv, som engang havde været, var langsomt døet hen. Vækkelse betød *opvågning*. Det gamle liv i troen blev fornyet. Man vendte tilbage til udgangspunktet: Frelsen i Jesus.

I dag hører vi ikke om vækkelser på vores egne breddegrader.

Det er blevet et begreb, som hører til i vores forhistorie – og i andre dele af verden, primært i Afrika og Asien.

I min ungdom sang man "Gamle tiders vækkelser, vi venter". Og ved sjældne lejligheder greb Guds ånd ind, så flere mennesker i en menighed stod op og vidnede, at de nu havde taget imod Jesus. Nogle for første gang, andre på ny.

Men i dag hverken taler eller synger vi om vækkelse. Og vi ser det heller ikke iblandt os.

Det er en stor udfordring for en vækkelsesbevægelse!

Usund vækkelsesforkyndelse

Der kan nævnes mange årsager til denne udvikling. Jeg vil her blot nævne fire.

For det første: *Ikke al vækkelsesforkyndelse var sund.*

Der var eksempler på, at den stærke udfordring til personlig stil-lingtagen gik over gevind og blev uevangelisk. "Jeg har besluttet at følge Jesus", sang man, og den beslutning er der jo ikke noget galt i! Men forståelsen bliver lovisk, hvis der ikke samtidig og bag >

Vækkelsesforkyndelsen; endte i overdrevent føleri og kom til at gøre brug af usunde psykologiske virkemidler

ved dette slagord står klart, at den virkelige beslutning ligger hos Gud. Det er ham, der har besluttet at frelse os. Derfor sendte han sin søn for at lide, dø og opstå for en hel menneskehed. Og det er Gud, der ved evangeliet drager os til ham.

Det skete også, at vækkelsesforkyndelsen endte i overdrevent føleri og kom til at gøre brug af usunde psykologiske virkemidler. Når unge mennesker er samlet i en flok og trætheden melder sig, efterhånden som eftermødet trækker ud, samtidig med de mødes med følelsesladede appeller og sentimental musik, så kommer der let andre faktorer i spil end Guds ånd!

Hermed være ikke sagt, at der ikke også kom noget godt ud af den slags. Det hører med til Guds suverænitæt og ophøjethed, at han fører sin vilje igennem på tværs af al menneskelig svaghed. Det har han også gjort i vækkelser, der løb af sporet. Men der var også mennesker, som fik ar på sjælen af denne forkyndelse. Dem, der ikke kunne tale med i et overdrevent følelsessprog eller som måske endda oplevede det, der skete, som et åndeligt overgreb.

Her ligger en del af grunden til, at vækkelsesforkyndelsen forstummede.

Vækkelsesbevægelsen blev akademisk

For det andet: *Vækkelsesforkyndelsen blev afløst af menighedsforkyndelse.*

I 1960'erne og op i 70'erne var vækkelsestonen det bærende i forkyndelsen i Luthersk Mission. Denne tone blev afløst af en mere varieret forkyndelse, som gennem årene betød, at vækkelsestonen blev udtyndet - for nu næsten at være forsvundet.

En af årsagerne hertil var ønsket om en mere alsidig forkyndelse. Man indså, at der ved siden af vækkelsesforkyndelsen også måtte forkyndes om det kristne liv og mere bredt om den kristne

lære. Guds ord i hele dets fylde skulle op på prædikestolen. Samtidig kom der som en reaktion på den meget enkle omvendelsesforkyndelse også en reaktion i form af mere grundlæggende bibelundervisning. Den bibelske substans blev prioriteret. Dogmatikken fortrængte vidnesbyrdet i forkyndelsen.

Alt dette var i nogen grad en følge af den akademisering, som har kendetegnet hele samfundsudviklingen i de sidste 40 år og som også ramte vækkelsesbevægelserne. Det skete markant gennem påvirkningen fra Kristeligt Forbund for Studerende samt Menighedsfakultetet og Dansk Bibel-Institut - og på både godt og ondt.

Skal døbte unge omvendes?

For det tredje: *Behovet for omvendelse blev uklart.*

Skal der prædikes omvendelse for unge mennesker, der er døbt, og som ikke har vendt Gud ryggen? Det spørgsmål ville der blive svaret entydigt ja til i 60'erne, men ikke i dag.

Det positive element i denne forskydning er den øgede anerkendelse af troens liv hos børn, som for eksempel også vores tids praksis med børnenadver er et udtryk for. Børn bliver døbt til at tilhøre Kristus og "indlemmet i den kristne menighed", som det hedder i dåbsritualet. Når disse børn vokser op i den kristne menighed og lever med nådemidlerne, hvorfra skal de da omvendes? De er og har jo været Guds børn siden dåben.

Tidligere oplevede mange unge omvendelsespresset som unaturligt og kunstigt - og ikke altid som evangelisk. I dag møder de stort set slet ikke en appel til omvendelse.

Et nyt gudsbillede

For det fjerde: *Gudsbilledet er blevet ændret.*

"Lille øje, pas nu på, hvad du ser". Sådan sang vi i søndagsskolen

Om forkyndelsen i dag; talen om den hellige Gud er der langt imellem

i min barndom. I dag synger man "Du er dig, og du duer". Det er udtryk for, at der er sket en forskydning af gudsbilledet.

Man skal passe på med alt for skråsikkert at vurdere sin egen tid, men for mig står det klart, at i 60'erne og 70'erne blev der forkyndt meget tydeligt om Guds hellighed. Det blev også ind imellem forkyndt på en måde, som gav mennesker livsvarige problemer med deres gudsopfattelse. Gud blev i den grad politimesteren, at det var for svært også at anse ham for at være den kærlige far.

I dag er situationen så totalt vendt om. Der tales stærkt og godt om Guds kærlighed og barmhjertighed. Om at han værner og beskytter sine børn. Men talen om den hellige Gud, er der langt imellem. Temaer som *Guds dom og vrede og den dobbelte udgang* hører vi sjældent behandlet på prædikestolen.

Vækkelsesforkyndelse er mange ting

Hvad er så udfordringen til en vækkelsesbevægelse i 2011?

Begrebet *vækkelsesforkyndelse* bliver let en samlebetegnelse for flere former for forkyndelse. Jeg vil kort nævne fire forkyndelsesformer, som har det til fælles, at de udfordrer til personlig stillingtagen og indeholder en personlig appel.

Evangeliserende forkyndelse er forkyndelse til mennesker, som ikke har en baggrund i kirkelige eller missionske miljøer. Der er tale om mennesker, som måske for første gang i deres liv hører evangeliet forkyndt.

Her er der som i al anden forkyndelse brug for forståelse og indlevelse. Det er en hovedsag at formidle viden om de elementære trossandheder. Men det er også på et tidspunkt nødvendigt at udfordre konkret til personlig stillingtagen. Paulus' prædiken på Areopagos i ApG 17 er et godt eksempel på det.

Omvendelsesforkyndelse vil jeg betegne den forkyndelse, der henvender sig til de personer, der sidder på kirke- eller missionshusbænken, men som ikke lever deres liv i troen på Jesus. Vi hverken kan eller skal gå ud fra, at alle i det kristne fællesskab er Guds børn. Den gruppe må indimellem udfordres og anfægtes.

Med den *afklarende forkyndelse* tænker jeg på forkyndelse til unge fra kristne hjem. Dem skylder vi at give en anledning til synligt at markere, at de er vokset ud af deres forældreafhængige barnetro og nu har taget selvstændig stilling til Jesus.

Man kunne overveje, som man gør i andre sammenhænge, at ritualisere disse forkyndelsestyper med udarbejdelsen af en overgivelsesbøn, som man udfordrer mennesker til bede med på. Det forekommer mig mere evangelisk end "gamle dages" håndoprækning eller overdrevne pres for at søge personlig sjælesorg hos prædikanten efter mødet.

Den, der har øre...

Endelig er der så selve *vækkelsesforkyndelsen* i snæver forstand. Med dette udtryk betegner jeg den forkyndelse, som til stadighed må lyde blandt Guds folk, fordi vi altid står i fare for at glide bort fra det, vi har hørt – og for at blive forgiftet af verdsliggørelsen.

Selve ordet vækkelse betyder jo, at det oprindelige liv er blevet afløst af søvn. Lignelsen om de ti brudepiger illustrerer dette meget klart, ligesom adskillige af menighedsbrevene i Johannes' Åbenbaring, kapitel 2-3.

Vækkelse handler om at vågne op. Om at forny det troens liv, som er ved at smuldre bort. Om at bryde med den verdslighed, som har sneget sig ind. Om at komme ud af den falske selvsikkerhed, der hersker, hvor troens liv er stivnet i former og traditioner.

Er det relevant i dag?

Birger Reuss Schmidt, f. 1958

Cand.theol.

Redaktør og frimenighedskonsulent i LM
Formand for Hillerød Frimenighed

Min vurdering er: Det er mere relevant, end vi bryder os om at tænke på.

Hvis Guds folk ikke lever i stadig vækkelse, så siver det åndelige liv lige så stille ud af den kristne menighed. Det er både Israels historie i Det gamle testamente og kirkehistorien et klart vidnesbyrd om.

Vækkelse kan ingen af os beslutte eller skabe. Vækkelsen kommer, når Gud griber ind ved sin Ånd.

Vores udfordring er derfor mere end noget andet at besinde os på den formaning, som er et stadigt omkvæd i menighedsbrevene: "Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne!"

Signalement af en vækkelse

Ezra' og Nehemias' Bog i Det gamle testamente fortæller beretningen om, hvordan Guds folk i eksilet i Babylon vender hjem for at genopbygge templet og Jerusalems mure. Men bøgerne forkynder også stærkt om vækkelse i Guds folk. Det er især præsten Ezra, der fremstår som reformator og dermed den, der kalder folket til åndelig genrejsning.

Der er meget at lade sig udfordre af her.

Guds folk har til stadighed behov for vækkelse.

Israels folks historie er historien om et folk, der på trods af Guds gentagne godhed mod dem alligevel igen og igen vender sig fra ham og glider ud i afgudsdyrkelse. Men det er også historien om, at Gud igen og igen sender profeter for at vække dem op og kalde dem tilbage til ham.

Hos Ezra og Nehemias møder vi hele tre vækkelsesperioder (Ezra 9, Neh 8-9 + 13).

Der er kun 15-20 år mellem hver af disse tre begivenheder.

Udgangspunktet er konkret forkyndelse af Guds ord
Nehemias kapitel 8-9 er et lærestykke. Ezra vender tilbage til Guds ord. Han læser det op for folket "fra det blev lyst til midt på dagen" (8,3). Og ordet blev forkyndt og udlagt, "så man kunne forstå det, der blev læst" (8,8).

Synden bliver konkret

Resultatet af Ezras forkyndelse er en kollektiv bod og bekendelse. Neh 9 kaster et profetisk lys over Israels folks historie, hvor folkets synd bliver åbenbaret meget konkret. I Neh 13 ser vi igen, hvor konkret folkets synd i form af verdslighed og frafald påtales i forkyndelsen.

Guds frelse bliver det vigtigste

Folket begyndte at græde, da de hørte lovens ord. Men ind i denne situation forkyndte profeten: "Vær ikke bedrøvede, for glæde i Herren er jeres styrke" (8,10).

Det er Guds ånd, der gør forskellen

Ezra' og Nehemias' bøger er gennemsyret af, at det er Guds ånd, der gør forskellen. Da tempelbyggeriet går i stå og ligger stille i 16 år, er det profeterne Haggaj og Zakarias, der ved deres forkyndelse igen giver Guds folk frimodighed til at gøre arbejdet færdigt. Det sker med ordene: "Ikke ved magt, og ikke ved styrke, men ved min ånd, siger Hærskarers Herre" (Zak 4,6).

Sådan blev templet genopbygget for mere end 1500 år siden.

Sådan skaber Gud vækkelse i dag!

Hvis biskopperne enten er vranglærere, eller ikke vil indvie egnede personer, så er menighederne nødt til og forpligtede til at indvie pastorer og tjenere for sig selv. Hvis man vil kalde dette uorden eller splittelse, så skal man vide, at det er biskoppernes ugudelige lære og tyranni, der bærer skylden. For Paulus påbyder, at alle biskopper, som enten selv lærer ugudelige lærdomme eller forsvarer uret lære og falsk gudstjenestesik, skal anses for at stå under forbandelse (Gal 1,7-9).

Philipp Melanchthon, 1537

Lov og/eller evangelium

AF ERIK MOSTRUP

.....

Loven blev givet ved Moses, nåden og sandheden kom ved Jesus Kristus (Joh 1,17).

Er disse ord ikke tilstrækkelige til at påvise, at kun evangeliet skal anvendes i den opvækkende forkyndelse?

Isoleret kan skriftstedet opfattes som om, at Guds tale i loven er af foreløbig karakter og uaktuel efter "tidens fylde", hvor Gud har sendt sin søn (Gal 4,4).

Og når det om Guds søn skrives, at *Kristus er enden på loven til retfærdighed for enhver, som tror (Rom 10,4)*, så bør enhver prædikant vel lægge vægt på kun at forkynde evangeliet, eftersom lovens tid er forbi?

Hvorfor skal vi frelses?

Der blev sagt om en prædikant, at han talte så smukt om, hvad Gud har gjort for menneskets frelse.

Man sagde: "Når vi har hørt dette rigtig mange gange, så kender vi denne frelsesordning: *således elskede Gud verden... og: Kristus døde og opstod for syndere*. Men syndere - hvem er de, og hvad er der særligt med syndere? Vi bor dør om dør med hinanden, vi

mødes på gaden og hilser på hinanden, vi køber ind i det samme supermarked og vi danner vores livsanskuelse ud fra de samme TV-programmer. Derfor siger dette os egentlig ikke noget, for vi får aldrig at vide, hvorfor eller hvorfor vi skal frelses."

Udsagnet har en alvorlig pointe, fordi det afslører, at man kan anse evangeliet og kristendommen som en læreform, der bør vurderes og antages eller forkastes, og at det personlige engagement, som er troens og tillidens forhold til Gud, end ikke nævnes.

Mange forkyndere nærer tilsyneladende frygt for at tale om både synd og nåde.

De mener, at tilhørerne ikke skal snydes for evangeliet, og de må ikke skræmmes ved lovens tale.

Det er kommet på mode at forstå evangelisk forkyndelse som et modstykke til at forkynde loven. Dette medfører fx, at det i en del kirker kun er ritualerne, der minder os om, at vi er syndere.

Ploven og såsæden

Guds ord kan efter sit indhold deles i to grupper: loven og evangeliet.

Guds lovs endemål er evangeliet; og modsat er evangeliets forudsætning Guds hellige lov

Til loven hører alt det i Guds ord, som lærer, *hvad mennesket skal gøre og være.*

Til evangeliet hører alt det i Guds ord, som lærer, *hvad Gud har gjort i Kristus.*

Guds lovs endemål er evangeliet, og modsat er evangeliets forudsætning Guds hellige lov.

Derfor kunne man i gammel luthersk tankegang tale om hemmeligheder i lov og evangelium. Dog ikke sådan, at man talte om én hemmelighed i loven og en anden hemmelighed i evangeliet. Hemmeligheden er i udgangspunktet, at lov og evangelium ikke må blandes sammen, men at lov og evangelium heller ikke må rives fra hinanden.

Selvom lov og evangelium er lige så forskellige som nat og dag, så virker de alligevel sammen, og i Guds tale til mennesket er loven og evangeliet gensidigt uundværlige.

Loven skaber ikke liv, den magter det ikke, det er imod dens natur, for loven anklager og dræber syndens menneske.

Men lovens virksomhed befordrer, at evangeliet kan komme til at skabe liv.

Loven *gør* plovmandens gerning, mens evangeliet er udsæden.

Man får som bekendt ingen afgrøde ved blot at pløje, dvs. ved at lade loven arbejde. Men det er også nyttesløst at sprede sædekorn, hvis marken ikke først er bearbejdet. Sædekornets spirer vil blive kvalt af det konkurrerende tornekrat, de vil tørre ind under solens brand, eller de bliver trådt på og ender som fugleføde.

Lovens mulighed og begrænsning

Guds hellige lov er god, når den anvendes efter sit formål, men loven har sine begrænsninger. Loven kan:

- trække syndens profiler op med stærke kontraster, så vi bliver

klar over syndens radikalitet

- forskrække, afklæde og sønderknuse os.
- stoppe vores mund og gøre os strafskyldige over for den hellige Gud.
- afsløre det selvretfærdige menneske, idet synden ved budet får et påskud og vækker al slags slumrende og skjult begær.

Loven er i Jesu mund med til at åbenbare, at syndefaldets menneske har gjort sig selv til gud, idet man afbøjer, devaluerer og minimerer Guds lov til et "overkommeligt" niveau.

Loven blev givet ved Moses, nåden og sandheden kom ved Jesus Kristus - det er sandt, men Jesu forhold til loven rækker dybere end den ydre handling.

Lovens ord i Jesu mund angår også hjertets skjulte tanker (Matt 5,27-28).

Men til dette kommer, at loven er en pædagog, - en rigtig barnefører, som henter de skulkende elever på legepladsen, eller hvor de nu laver skarnsstreger, for at aflevere dem ved skolens dør.

Loven går ikke ind ad døren, for den skole er evangeliets lærerkammer, og dertil har loven ingen adgang.

I evangeliets lærerkammer, skal eleven bygges op ved evangeliets principper helt fra grunden. Det betyder, at både det, som har med syndens tilbøjeligheder og loven at gøre, krænges af uden for som en frakke, for inden for duer det ikke til noget, det ville være som at sy nye lapper på en gammel klædning.

Sammenblanding eller adskillelse

Guds tale til os er lov og evangelium, og Gud *gør* to forskellige gerninger ved sit ord.

Gud taler til os, fordi Gud vil os det bedste, men deraf må vi ikke >

Erik Mostrup, f. 1941

Landbrugsuddannelse

Cand. theol. 1975

Prædikant i LM siden 1972

slutte, at Gud kun taler evangelium til os. Det er af nåde, at Gud har givet os sin lov.

Men hvem er vi, der hører denne lov? Vi er syndere!

Guds ord i loven kommer til mennesker, som har vendt Gud ryggen og dermed brudt pagten, idet mennesket ved syndefaldet har fulgt syndens lyst.¹

Derfor taler domsprofeterne i Det gamle testamente konkret og radikalt, idet de med ord fra Herren udpeger folkets synder med den hensigt, at lovens ord skal høres og modtages, for at mennesket på dette grundlag skal angre synden.

Man kan med rette sige, at evangeliet til synderen ligger gemt i selve den radikale forkyndelse af lovens dom over synden. For når lovens dom ses som udslag af Guds ubrydelige pagtstroskab, bliver den til en forudsigelse af en ny og helt uventet Guds gerning til pagtens genoprettelse.² Det ser vi klart hos de største domsprofeter i GT.

Pagtens genoprettelse betyder frikendelse af det fordømte og levendegørelse af det døde pagtsfolk gennem en fremmed gerning, som det dømte og døde folk ikke selv bidrager til. Det skyldes alene Guds nåde.³

Når nu loven med sit oprydningsarbejde skal være en forudsætning for, at evangeliets sædekorn kan få vækstmuligheder, så gælder det om at undgå faldgruber til begge sider, idet lovens *adskillelse* fra evangeliet fører til gerningsretfærdighed, mens lovens *sammenblanding* med evangeliet baner vej for et liv i dobbeltmoral, hvor man bekender sandheden, men ikke efterfølger denne i praksis.

Men hvordan kan man på den ene side hævde, at loven er *for-skellig* fra evangeliet, når den afslører synden, mens man på den

anden side hævder, loven er *uadskillelig* fra evangeliet, når den afslører synden, fordi den i modsat fald ikke ville kunne åbenbare synden, men tvært imod tilhyller synden i gerningsretfærdighed?⁴

Dialektik mellem lov og evangelium

Martin Luther opklarer dette ved at opfatte forbindelsen mellem lov og evangelium som et dialektisk forhold, hvorved ethvert tilløb til selvretfærdighed bliver afsløret.

Et kristent menneske lever i dette forhold, indtil Kristus kommer i herlighed.

Nøgleordet er "tidens fylde", som Luther opfatter dels som en *almen historisk* begivenhed, der skete i de dage, da Augustus var kejser i Rom, dels som en *personlig åndelig* begivenhed, der indtræffer hver gang Kristus får rum i et menneskehjerte til retfærdiggørelse, helliggørelse og forløsning.

Denne personlige åndelige begivenhed vil foregå både ved den første overgivelse til Guds nåde og ved enhver daglig omvendelse.

På denne måde lever en kristen i en stadig spænding mellem loven og evangeliet.⁵

1 C. F. Wisløff: *Ordet fra Guds munn*, Luther Forlag 1962, s.98-99

2 Am 3,2: "Kun jer kendes jeg ved blandt alle jordens folk, derfor straffer jeg jer for alle jeres synder."

3 Es 53,5; Jer 31,31-34

4 Rom 1,18-32; Gal 3.

5 Gal 3,23f; 4,4 jf. Martin Luther: *Store Galaterbrevskommentar bd.2*, Credo Forlag 1974, s.58-100

Inge Bøgel Larsen, f. 1953

Læreruddannet 1980, PD i Dansk 2001

Ansæt på Filipsskolen, Aalborg siden 1984

Forfatter - senest til *Tankestreger og tænkestykker - Udfordringer fra Bibelens kvinder*

Vækkelse

Pige, rejs dig op!
sagde han

Og på hans ord
vendte ånden,
som havde forladt mig,
tilbage,
fyldte mine lunger
og satte mit hjerteslag fri

Han vækkede mig
af en bundløs søvn
og sørgede for
at jeg fik noget at leve af
igen

Omvendelsesforkyndelse - for den omvendte?

AF KARL RIIS

.....

Både i kirke og missionshus står omvendelsesforkyndelsen svagt i dag. Ofte mødes den med aversion: 'Når jeg er en kristen, behøver jeg da ikke at omvende mig!'

Modviljen har som regel en eller flere årsager. Nogle sidder igen med en følelse i kroppen, fra den gang de var unge og hørte en stærk vækkelsesforkyndelse, som hele tiden gav dem dårlig samvittighed, fordi de manglede noget! Når det så kombineres med, at de forstod omvendelsen som værende lig med omvendelsesoplevelsen, var vejen til et hvileløst selvstræberi kort, for de kunne ikke rigtig få "omvendelsen" til at lykkes.

Der er en del ting at rydde op i. Noget kommer jeg ind på, men spørgsmålet, vi skal se på, er, om der findes en berettiget forkyndelse til vækkelse for den, der allerede har tilegnet sig frelsen.

Først vil jeg nævne kirkebønnen, hvor vi beder om, "at jeg af dit ord kan lære at sørge over mine synder og at tro i liv og død på Jesus." Eller: "så jeg af dit ord kan lære at angre mine synder, tro på Jesus Kristus." Her er en klar reference til omvendelsen, som består af to dele: Anger og tro!

For det andet har Bibelen det med. Jesus talte stærke ord til Peter: "Og når du engang vender om, så styrk dine brødre" (Luk 22,32). Eller tænk på hans ord om omvendelsens nødvendighed, der er et svar til disciplene: "Sandelig siger jeg jer: Hvis I ikke vender om og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Himme-

Den troende følger nye veje og får nye interesser, og bliver en gåde for sine omgivelser

riget" (Matt 18,3). Og i flere af de syv menighedsbreve i Johannes' Åbenbaring siger Jesus til menighedens leder, at han skal omvende sig.

Forskellen på frelste og ufrelste

At den ufrelste har brug for omvendelse er indlysende. Det gamle ord for *omvendelse* er 'bod'.

Det har at gøre med, at noget, som er ødelagt, bliver genoprettet.

Baggrunden er, at synden har ødelagt vores forhold til Gud. I boden genoprettes det. Det sker som nævnt ved anger og tro.

Men nu er forholdet til Gud mere ødelagt, end de fleste forestiller sig. Vi skal ikke kun vækkes af en *søvn* i uvidenhed, ligegyldighed og synd. Vi skal opvækkes fra vores *døde tilstand* i synd.

Derfor sker der i omvendelsen et under. Vi må få et nyt liv i hjertet. Det er Guds værk.

Det er den del af omvendelsen, som Bibelen kalder *sindsfornyelse* (ApG 3,19).

En ufrelst er uden for dette. Mens den frelste er kommet ind i Guds rige, står i nåden, ejer sine synders forladelse og har fået et nyt hjerte. Dette under sker i dåben, og når vi hører evangeliet.

Men spædbørn kan jo ikke tro, siges der. Ifølge Luthers forklaring til den 3. trosartikel kan den voksne heller ikke tro: "Jeg tror, at jeg ikke af egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus og komme til ham!" Men, hvad jeg ikke selv kan, det sker ved evangeliet. Gud skænker dem og os troen i hjertet. Derved får vi et nyt sind, en helt ny vilje og trang! "Jeg giver dem min Ånd i deres indre, så de følger mine love" (Ez 36,27). Det gør, at den troende følger nye veje og får nye interesser, og bliver en gåde for sine omgivelser.

De frafaldne

Israels folk forlod deres Gud. De vendte sig til afguder, umoral og de skikke, som hedninger omkring dem fulgte. Herrens sande profeter kaldte dem til omvendelse.

Det samme må ske med dem, der som små blev døbt til Kristus, men som nu lever langt borte fra ham! Dåben må her bruges som vækker: "Da du blev døbt, blev du korsmærket og døbt til at tilhøre den korsfæstede - sig mig: lever du med ham i dag?" Her er der behov for en klar omvendelsesforkyndelse!

Mange ser ikke, at dåbsfracfaldet er reelt, og endnu mindre, at det medfører en sværere straf at have modtaget frelsens gave i dåben for så at forkaste den.

Jeg skal ikke gøre nærmere rede for, hvor længe et døbt barn lever sit ubevidste liv med Gud og heller ikke for den bevidstgørelse af troen, som større børn tit gennemlever i teenagealderen. Selv er jeg ikke i tvivl! Guds vilje med hvert døbt barn er, at det skal leve i et ubrudt forhold til ham fra dåben af. For det barn, der vokser op i et menighedsliv, hvor forkyndelsen er klar, vækkende og bevarende, sker det nok oftere, end vi tror. Men svigter forkyndelsen, vil vi se, at en uhyggelig stor del af en årgang døbte - bevidst eller ubevidst - opsiger pagten med Gud og lever langt borte fra ham. De må omvendes, hvis de skal blive frelst!

Forkyndelsens svigt er stort i dag. I stedet for at vækkes og bringes tilbage til Gud, trøstes de med, at de er døbt. Det er de jo, men hos mange får det den følge, at de blot lever videre i deres synd med sindsro. Det er en af frugterne af falske profeters virksomhed.

Den selvretfærdige og sløve

Vi synger: 'Herre, du bevare mig for denne fare, selvretfærdighed' >

Den selvretfærdige må vækkes af sit selvbedrag. Men hvad vækker den selvretfærdige?

(ÅSS 433, v.4). Det er der grund til. Selvsikre, selvretfærdige mennesker finder vi også i dag. De går også til Guds hus og vil høre om Jesus, men i hjertet har de ikke brug for ham.

Jesus gør i lignelsen om farisæeren og tolderen denne fare meget håndgribelig for os. Farisæeren bad for sig selv således: "Jeg takker dig Gud, at jeg ikke er som de andre eller som denne tolder. Jeg faster to gange om ugen og giver tiende af hele min indtægt".

Også vi fristes til at sammenligne os med andre og fremhæve egne tillægsydelser i form af vores fromhed, gavmildhed, opmærksomhed til at gøre godt og meget andet. På den måde kan vi gå i kirke og missionshus, deltage i bøn og alligevel være langt borte fra Gud, uden selv at vide det.

Den selvretfærdige må vækkes af sit selvbedrag. Men hvad vækker den selvretfærdige? Præcis det samme som vakte os, da vi første gang tog imod ordet. Vi kom ind i Guds nærhed og fik med ham at gøre. Vi så os selv i hans lys. Både vores ord, vores handlinger og forsømmelser stod lyslevende for os. Men allerværst var det, når Guds ords lys faldt ind i vores hjerte, hvor der bor så meget usandt, urene tanker og ondt begær. Da fødes bønnen: "Gud vær mig synder nådig!" Da får vi brug for det blod, der renser for al synd!

En anden side af selvtilfredsheden er, at vi bliver sløve. Vi er ikke åndeligt vågne, og glider langsomt bort fra Gud. Hans ord kan vi undvære, og andre tillukkende ting i livet tager i stedet pladsen. Både vi selv og andre tror, at vi lever med Gud, men sandheden er, at vi har mistet vores liv i Gud. Vi er døde! (Åb 3,2).

I den vestlige verden ser vi et kæmpestort åndeligt forfald forstærket af en forherligende og fræk fremstilling af umoral og

synd. Den indflydelse sløver også Guds børn. Af denne åndelige søvn, som gør os sløve og ligegyldige, må vi vækkes!

Når der kommer umoral blandt kristne

En sådan situation ligger til grund for det, Paulus skriver til de kristne i Korinth. Ligesom i dag var presset udefra stort på de kristne i den hedenske havneby med handel, stigende velstand, utugt og udskejelser. Paulus afslører i 1. Korinterbrev de syndige misforhold og kalder de kristne til omvendelse. Hans vækkende ord i det første brev havde bedrøvet dem, og det var efter Guds sind, for sorgen over synden førte dem til omvendelse (2 Kor 7,8f).

En sådan vækkelsesforkyndelse er der hårdt brug for også hos os. Indtager 'verdens' tankegang og livsstil vores hjerter, da er vi i skred. Vi kommer på afstand af Jesus. Begynder en kristen at leve med synd i sit liv og efterhånden ikke engang er urolig, da er han/hun ikke længere i Guds nærhed. Hjertets forhærdelse ved syndens bedrag er allerede i færd med at udfolde sig. Det begyndte med lidt dobbeltliv, hvor det, Bibelen kalder synd, blev forsvaret. Ad den vej indfanges mange af helvedes to fangarme: *utugt og materialisme*. Noget der ikke kun er et problem for unge.

Materialismens synd har det ved sig, at den tager Guds plads i hjertet, og gør det koldt over for andre. Jesu sindelag kvæles, og kødets egoistiske begær tager magten. Det forstærkes ved, at talen om synd har lille plads, for den støder folk væk, siges der. Men i virkeligheden er fortielsen et svigt af mennesker.

De bibelske formaninger

De bibelske formaninger er rettet til kristne. De er også vækkende. De forudsætter, at vi har fået Guds ånd og det nye liv i hjertet. Det ses tydeligt af, at formaningerne er dobbelte. Der er noget,

Karl Riis, f. 1938

Tidl. bibelskolelærer på LMH
Prædikant i LM siden 1961

vi *tilskyndes* til. Der er noget, vi *advares* imod. Vi *tilskyndes* til at bringe os selv som et offer ved at stille vores legemer til rådighed for Gud. Vi *advares* mod at følge denne verdens tænke- og levemåde (Rom 12).

Hvorfor denne dobbelthed? Det er fordi, tilskyndelserne er rettet til 'det nye menneske' hos et Guds barn. Den ånd i vores indre, som ønsker og vil følge Guds vilje!

Advarslerne er adresseret til vores 'gamle menneske', som hver dag ønsker indflydelse selv hos den bedste kristen. Det må vi omvende os fra, bryde med, overgive til døden, hvis vi skal nå himlen. Kampen mellem det nye og gamle foregår hele tiden.

Det underlige er, at når vi tager imod og følger de positive formaninger med villighed, da bliver der ikke plads til det forkerte.

Sidst vil jeg nævne det, der kaldes:

Daglig omvendelse

Det er nærliggende at tænke, at Bibelens formaninger virker *automatisk*, når vi hører dem. Men det er ikke tilfældet. Formaningerne virker som alt andet Guds ord to ting: dømmende og livgivende, dødende for vores 'kød' og opmuntrende for Ånden i os.

Derfor er der noget, et Guds barn dagligt må vende sig fra, nemlig alt det onde, der kommer fra Djævelen og fra den syndige verden – men også fra det, der kommer fra vores eget syndige kød. Den daglige omvendelse sker, når vi "vandrør i lyset", hvor vores synd, verdslighed og 'kødelige' liv får sin dom. Vi erkender det, som det er, og bekender det for Gud og beder ham rense os i Jesu blod. På et dagligt og dybt plan kommer både anger og tro ind som et livsvilkår for en kristen, men det sker ikke uden kamp. Og for hver af os er det afgørende, hvem af de to, der sejrer.

Der er ingen speciel kraft i formaningerne. Derfor må et Guds

barn hele tiden leve i troen, i nåden, i evangeliet. Det må fylde hjerte, tanke og sind, for deri ligger kraften til et helligt liv.

Den daglige omvendelse sker, når den Hellige Ånd igen og igen driver et Guds barn ud af synd og verdslighed, af kødelighed, lovtrældom og selvtretfærdighed - hen til en sand og gudvillet tillid til evangeliet alene.

På sporet af den sunde alvor

AF JENS OLE CHRISTENSEN

.....

Indimellem efterlyses der mere alvor i LM. I forkyndelse og mødeformer. Jeg indrømmer, at efterspørgslen ofte vækker irritation hos mig, hvilket måske er min egen skyld. Irritationen skyldes, at jeg hører en efterspørgsel af en alvorlig stil i ordene.

Nuvel, irritation er ikke altid det dårligste brændstof til at undersøge en sag. Derfor har jeg sat mig for at spørge efter den sunde alvor. For selv om glosen *alvor* - i modsætning til glosen *glæde* - ikke findes i Bibelen, så er der ingen tvivl om, at sagen findes: Både Gud, Bibelen og evangeliets glædelige budskab vil tages alvorligt.

Her er nogle resultater:

Den sunde alvor ved, hvad der er på spil

Når lægen siger: "De symptomer må vi tage alvorligt", så betyder det, at det her er noget, som kan få konsekvenser.

- Sund alvor i forkyndelsen betyder, at det fastholdes, at frelse og fortabelse er på spil. Ikke nødvendigvis sådan, at der skal siges *Helvede* i hver eneste prædiken. Det kan måske ligefrem gøre folk døde for alvoren; men sådan at den alvor klinger med

og kan siges tydeligt, når teksten lægger op til det.

- Sund alvor i forkyndelsen af Guds lov fastholder, at synd fremkalder Guds vrede.¹
- Sund alvor i forkyndelsen af de kristnes nye liv fastholder, at det er et godt liv, der leves i overensstemmelse med Guds vilje², og at de kristnes livsstil er afgørende for vores vidnesbyrd i verden.³

I den kristne forkyndelse er livet på spil: Det evige liv og det jordiske. Det ved den sunde alvor.

Derfor bliver vi også glade, når forkyndelsen når sit mål: Når troen skabes i et menneskes liv, bliver der glæde i himlen, og så må medarbejderne på jorden også godt glæde sig.⁴ Når forkyn-deren eller lederen ser, at menigheden lever efter Guds vilje, så er der grund til glæde.⁵ Og så må der godt gives udtryk for det!

Den sunde alvor kender med andre ord lettelsen, når det gode sker, og søger ikke mistænksomt efter, om "det nu også holder" eller er "dybt nok".

Jeg tror, at noget af det, der undertiden har lagt gift for sund alvor hos os, er at *alvor* er blevet forvekslet med *uafbrudt ransagelse*. En ældre mand kommenterede det for mig med et meget slående billede: "Hvilket forhold havde mine børn mon fået til mig,

Friedrich Nietzsche sagde engang; ”Jeg lyttede efter genklang, men hørte kun bifald...”

hvis de hver torsdag aften havde mødt én, som spurgte dem: ”Er du sikker på, at Poul virkelig er din far?”

Med andre ord: Den sunde alvor tør for alvor give sig over til glæden.

Den sunde alvor kalder på handling hos tilhøreren

Lad os blive i billedet med lægen: Sætningen ”de symptomer må vi tage alvorligt”, betyder, at nu må der handles. Måske yderligere undersøgelser, måske behandling med det samme.

Profeterne i Det gamle testamente bebrejder ofte folket, at de ikke omvendte sig ved deres forkyndelse.⁶ De ønskede, at folket skulle handle ved at bekende deres synd, vende sig til Gud og forandre deres liv. Bemærk: Bebrejdelsen går ikke på, at folk ikke tog venligt imod, ikke sagde tak, ikke fandt det interessant eller andet, vi nutidige forkyndere kan stille os tilfredse med.

De efterspurgte omvendelse; konsekvens.

Jesus klager over den ligegyldighed, han blev mødt med: ”Vi spillede på fløjte for jer, men I dansede ikke, vi sang klagesange for jer, men I græd ikke...”⁷

Filosoffen Friedrich Nietzsche sagde engang: ”Jeg lyttede efter genklang, men hørte kun bifald...”

Det er samme efterspørgsel, vi møder hos Jakob, når han siger: ”Vær ordets gører, ikke blot dets hører, ellers bedrager I jer selv.”⁸ Jakob efterspurgte forandrede *handling* hos sine tilhørere.

I efterlysningen af mere alvor i LM, er der her en pointe til eftertanke. Det er min fornemmelse, at nogle af tidligere tiders forkyndere i højere grad forventede konsekvenser ”i aften” af deres forkyndelse. Og sagde det lige ud: ”Gå ikke hjem inden...”

Måske skal det i dag siges med andre ord. Og måske var der

førhen et utidigt pres. Måske blev det ualvorligt, fordi det til sidst blev sagt rutinemæssigt. Men erfaringen siger, at jo længere tid der går, fra et menneske har erkendt en sandhed, og til det handler på den, jo større risiko er der for, at det hele løber ud i sandet.

Spørgsmålet bliver altså: Har vi mistet noget af den sunde utålmodighed i forkyndelsen?

Afslører dét, at vi kan stilles tilfreds med komplimenter fra tilhørere og mødeledere, at vi er holdt op med for alvor at have noget på hjerte? At vi søger bifald og ikke genklang?

Den sunde alvor går til problemets kerne

Vi nærmer os nu et indholdsmæssigt meget vigtigt punkt. Den sunde alvor lader sig ikke nøje med overfladiske diagnoser og hurtige løsninger. Profeterne kritiserede de falske profeter for overfladiskhed: ”De afslørede ikke din synd, så de kunne vende din skæbne...”⁹

Derfor vil der i den sunde forkyndelse - når teksten lægger op til det - være noget, der sårer.

Vi skal være opmærksomme på, at denne bevægelse mod kerne har forskellige dimensioner.

Bibelen kan på den ene side beskrive synden som konkrete handlinger og begivenheder: Ord, der bliver sagt, onde handlinger, der bliver gjort - og gode handlinger, der bliver undladt.¹⁰

På den anden side er der en tydelig tale om, at synden er en grundskade, som fra undfangelsen sidder i vores gener.¹¹

Det er ret tydeligt for mig, at forkyndelse, der rendyrker det ene af disse to temaer, bliver ualvorlig: Det bliver overfladisk, hvis den alene taler om synd som *begivenheder*, og det bliver overprincipielt og virkelighedsfjernt, hvis den alene taler om synd som vores *syndige natur*. ➤

Hvis jeg virkelig har noget på hjerte, så er jeg også optaget af, at det når ind til den smerte, som er den inderste

Vi har brug for at holdes på plads af de bibelske teksters egen variation.

Det gælder ikke alene, når vi taler lovens ord til erkendelse. Det gælder også, når vi tilsiger evangeliets befrielse.

Nogle gange har et menneske brug for at høre tilgivelsens ord om de konkrete synder: "Hvis vi bekender vore synder, er han trofast og retfærdig, så han tilgiver os vore synder og renser os for al uretfærdighed."¹²

Andre gange har et menneske opdaget, at fjendskabet mod Gud går langt dybere end det konkrete: Langt nede i det ubevidste er der et had mod Gud, som jeg slet ikke selv kan styre. Da får man brug for at høre om den Jesus, der døde for *ugudelige*.¹³ *Ugudelig* er måske Bibelens stærkeste ord for den totale syndighed: Der er slet intet stof i mig til at skabe en kristen. I første omgang er den erkendelse en ydmygelse af dimensioner. Lige bag ydmygelsen ligger den store befrielse: Hvis der ikke er noget stof i mig, så må Jesus gøre det hele. Jeg er helt fri for at præstere.

Den sunde alvor tager mennesker alvorligt

Der er en spænding mellem dette punkt og det foregående. Det foregående var meget optaget af budskabets indhold, dette er tilsvarende optaget af modtageren.

Hvis jeg virkelig har noget på hjerte, så er jeg også optaget af, at det når ind til den smerte, som er den inderste. Og jeg ved, at mine tilhørere er forskellige steder:

Nogle i en almindelig hverdag; andre i stor krise. Nogle i nyforelsket glæde; andre i den sorg, der er kærlighedens bagside. Nogle ligeglade med deres synd, og andre i dyb erkendelse. Og så er der dem, hvis aktuelle oplevelse er, at de er ofre for andres synd eller

for livets ugenomskelige uretfærdigheder.

De vil høre forskelligt, og dermed står vi over for én af forkyndernes vanskeligste udfordringer.

Nogle få kommentarer dertil:

Vi kan vælge at gøre opmærksom på, hvilke situationer vi lige nu særligt taler til. Så kan andre være fri til at føle sig "ikke-ramt" eller til lige nu at være turister i andres krise eller glæde. Og måske samler de så ved Åndens hjælp alligevel noget op. Der kan peges på adskillige eksempler på, at både Jesus og apostlene på den måde indskrænker deres målgrupper – og i nogle tilfælde siger det lige ud.¹⁴

Efter råd fra en amerikansk prædikenlære, jeg engang læste, gør jeg mig ofte den øvelse at spørge, hvordan mine ord lyder i forskellige målgruppers ører. Det har tit ført til justeringer i ordvalg og eksempler.

Endelig må jeg indrømme, at jeg tit beder den gamle prædikantbøn: "Giv hver enkelt hvad han behøver". Vi tror faktisk, at Helligånden kan dele ordet ud i rigtig vinkel og mængde. Og måske ind imellem ligefrem lukke øret på nogle tilhørere.

Jeg har hæftet mig en del ved dette punkt, fordi jeg tror, at der ligger en kilde til det ualvorlige her. Der findes en - i formen alvorlig - forkyndelse, som bliver ualvorlig, fordi den tager for givet, at alle tilhørere befinder sig samme sted.

Forkyndelsesmæssig autopilot hører måske til de største kilder til manglende alvor i vores tradition.

Den sunde alvor tænker fra indhold til form

Det er bevidst, at jeg meget sent i denne artikel skriver om form.

Jens Ole Christensen, f. 1956

Cand.theol. 1984.

Generalsekretær i LM.

Tidl. rektor på Dansk Bibel-Institut og forstander på LTC – KFS' ledertræningscenter.

På den ene side er det nemlig ikke hovedsagen. På den anden side passer ikke enhver form til ethvert indhold. Men det lader sig bare ikke så let sætte på formel.

Jeg har prøvet at prædike både ved bryllupper og begravelser, og disse to yderligheder i stemningsspekteret kalder i sandhed på forskellige former.

Naturligvis kan man ødelægge en begravelse ved at optræde let og muntert og sige vittigheder. Og der findes en dysterhed i forkyndelsen, som er aldeles upassende ved et bryllup. Men: Det ødelægger ikke nødvendigvis alvoren at fremkalde et smil eller en latter, når man nævner et træk hos afdøde. Og der er en grundlæggende alvor i brylluppet, og den bliver i hvert fald tydelig én gang, nemlig ved ordene "til døden skiller jer ad".

Jeg har også lagt mærke til, at noget, der virker naturligt og ægte hos én forkynder, kan virke påtaget og plat hos en anden. Det er heller ikke altid ligegyldigt, hvor i en prædiken eller et mødeforløb humor placeres. Hvis jeg siger noget morsomt, lige efter at jeg har sagt noget alvorligt, så bliver latteren til tider hysterisk. Jeg tror, at jeg fejlagtigt kan komme til at udløse den spænding, budskabet havde bygget op.

Hvis det samme var blevet sagt på et andet sted i prædikenen, havde det været naturligt og medvirket til, at jeg ikke blev opfattet aggressiv. I virkeligheden tror jeg ikke, man skal spekulere for meget i det. Humor egner sig bedst til at være naturlig og uplanlagt.

Og så er det måske værd at bemærke, at det modsatte af alvor er hverken glæde eller humor; men *ligegyldighed!*

Så jeg opgiver at stille regler op og nøjes med det gode spørgsmål, enhver forkynder og mødeleder må stille: Tjener stilen i dag indholdet?

Den sunde alvor forventer Helligåndens mirakel gennem Ordet

Set fra en menneskelig synsvinkel er vi kommunikatorer. Vi benytter os af sproget og af de almindelige regler for formidling. Nogle af os bevidst, andre mindre bevidst.

Men set i et større perspektiv er vi forvaltere af et guddommeligt indgreb. Helligåndens under i vores mund og vores tilhøreres ører.

Det indgreb har vi ikke magt over. Hvis det sker, er det ikke vores ære. Hvis det ikke sker, er det ikke (nødvendigvis) vores fejl.

Alligevel må vi spørge, hvilke konsekvenser det får for vores forberedelse og fremførelse af prædikenen?

Nogle svar:

- Forberedelsen må foregå under bøn, for det vigtigste har vi ikke magt over.
- Vi er selv den første tilhører.
- Prædikanter er også kaldet til at være Ordets *gørere*.
- Vi må slippe præstationsangsten: Helligånden kan bruge den mest upædagogiske prædiken, når det passer ham.
- Vi har lov til at slappe af bagefter. For frugterne er Guds værk.
- Når forkyndelsen lykkes, er det tid til taknemmelighed og glæde.

1	Ef 5,6	9	Klages 2,14
2	Ef 6,1-3	10	1 Kor 6,9-11; Jak 4,17
3	Matt 5,16; 1 Pet 2,12	11	Ef 2,1-3
4	Luk 15,7 og Fil 4,1	12	1 Joh 1,9
5	3 Johs 4	13	Rom 5,6-11
6	Jer 7,13	14	Matt 5,1; Luk 18,9; Rom 6,1;
7	Matt 11,17		1 Joh 1,1-10
8	Jak 1,22		

Horisont;

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Kristendom og moral

I et debatindlæg i Kristeligt Dagblad den 26. februar præsenterer Thomas Reinholdt Rasmussen (TRR) en opfattelse af kristendom og moral, der er meget udbredt i vores land, men som ifølge Asger Chr. Højlund (ACH) ikke desto mindre ligger langt fra nytestamentlig kristendom.

Dette synspunkt gør ACH gældende i et indlæg i Kristeligt Dagblad den 15. marts. Her refererer han TRR's opfattelse af kristendom og moral på flg. måde: *"Loven i egentlig forstand, Guds lov, er så radikal, at den kun tjener til at gøre os til skyldnere, der erkender, at vi har brug for Kristus, og at enhver tale om moral i mødet med dette må tie. Der findes derfor ingen anden moral end den borgerlige, som vi alle er forpligtet på via straffeloven. Og derfor ikke bare kan, men skal kirken naturligvis velsigne registrerede partnere"*.

Guds bud er stadig gyldige

Over for dette hævder ACH, at TRR's synspunkt ligger milevidt fra almindelig luthersk og bibelsk kristendom. Guds bud er stadig gyldige, og dette begrundes ACH ved at henvise til de nytestamentlige breve.

I disse breve møder vi forfatterens indle-

dende forkyndelse af Guds store kærlighed i Kristus fulgt op af formaningen til 'at leve, så det svarer til det kald, I fik' (Ef 4,1)".

ACH fortsætter og skriver, at det selvfølgelig også er det, vi møder i Luthers katekismer, hvor vi har budene "for at man kan vide, hvad man skal gøre og lade være med".

ACH understreger, at med dåben til Kristi død og opstandelse er vi fri for at se på gerningerne som grundlaget for vores forhold til Gud, men det betyder ikke, at Guds bud er blevet ligegyldige.

Det betyder, *"at de nu kan opfyldes rigtigt, nemlig med tilliden til Gud som basis og med kærligheden til næsten som ledetråd"*.

Nogle vil indvende, at her er der ingen brug for lov og bud, for det handler alene om næstens behov, og hvad dette behov pålægger kærligheden.

Over for den indvending hævder ACH: *"Ja, det er i og for sig rigtigt. Problemet er bare, at så entydig er menneskets kærlighed aldrig. 'Da vi imidlertid er ustadige i Ånden, og kødet ligger i strid med Ånden, er det nødvendigt (?) at holde fast ved sikre bud og skrifter af apostlene' (Luther). Det er bl.a. derfor, vi har De 10 Bud i katekismen"*.

På spørgsmålet, om den kristne skal holde Guds lov - og Guds lov skal her forstås som den lov, Gud gennem Kristus og hans apostle har talt til os - er Luthers svar helt entydigt: "Ja".

Så langt ACH's klare bibelske og lutherske tale om kristendom og moral. Vi er altså forpligtet på loven og budene, og det gælder også Paulus' ord om homoseksualitet. Derfor kan en sand kirke naturligvis hverken velsigne eller vie et homoseksuelt par, og vi bør ikke have et frivilligt samarbejde med præster, som på dette punkt handler direkte imod Guds ord og Guds bud!

Kærligheden og de konkrete bud

Kærligheden og Guds konkrete bud skal ikke spilles ud mod hinanden. Det er rigtigt, at det største bud i loven er *kærlighed til Gud og kærlighed til medmennesket* (Matt 22,34-40), men det skal ikke forstås sådan, at kærligheden overflødiggør de konkrete bud.

Jesus understreger kærligheden som det største bud, men udlægger i bjergprædiken, hvordan konkrete bud skal forstås (Matt 5). Luther skriver som forklaring til det 7. bud: *"Vi skal frygte og elske Gud, så vi ikke tager vores næstes penge..."*

Kærlighed til Gud og til vores medmenneske viser altså hen til budene og fortæller os konkret, hvad vi skal gøre og undlade at gøre.

Kristen moral og etik er grundlæggende at handle kærligt over for vores medmennesker, men de konkrete bud fortæller os, hvilke gerninger vi skal gøre og undlade at gøre.

Da vi stadig har det syndige kød og let bedrages, er det nødvendigt, at vi holder os til apostlenes sikre bud.

CHA

Missional identitet

Stavekontrollen reagerer på *missional*. Ikke desto mindre er det et af de mest brugte modeord inden for min kirkelige horisont.

Ordet bruges i flæng af folk med ellers modsatrettede opfattelser af kristen tro og mission. Alene af den grund er det svært for mig at fange ordets præcise indhold. Man kan jo åbenbart lægge lidt af hvert i det. Umiddelbart forstår jeg den missionale tænkning som noget i retning af, at vi som kristne, som kirke *er i mission* med hele vores liv – i modsætning til at tænke *mission* som en særskilt *aktivitet*, hvor man udbasunerer evangeliet for andre.

Der kan være meget berettiget i at understrege, at hele vores liv – ord og handling – er i mission. Det er jo et væsentligt bibelsk anliggende. Alligevel har jeg en voksende fornemmelse af, at selve *evangeliet* er blevet uinteressant for dem, der er meget optaget af det *missionale*.

Svaret på spørgsmålet "Hvad er evangeliet?", er måske ikke længere så klart og enslydende, som vi tror, blandt såkaldt bibeltro lutherske. Sat på spidsen kan man også spørge: Er den lokale menighed

verdens håb? Eller er det verdens håb, at Jesus Kristus kom til verden for at frelse syndere?

Vores prioriteringer og vægtlægninger i menigheden afhænger af svaret på disse spørgsmål.

Hvem har sendt os – med hvad?

Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke udgives af Menighedsfakultetet i Aarhus. I tidsskriftet er den missionale tænkning gennem de seneste år blevet lanceret som kirkens overlevelsesmulighed.

I det seneste nummer kommer lektor Morten Hørning Jensen i artiklen *360-graders teologi i en smedje* med et læseværdigt udkast til missionale teologisk uddannelse og dannelse. Han fremhæver, at teologien må spændes ud mellem tre poler, hvis den skal kunne gøre nogen forskel i en postsekulær verden. De tre poler gives overskrifterne 1) *Hvad: teksten*, 2) *Hvordan: tiden* og 3) *Hvor: menigheden*.

Det er svært at være uenig i, at teologi, menighedstænkning og forkyndelse lever i denne spænding. Og det kan heller ikke udelukkes, at man for 30-40 år siden måske havde en lidt for ensidig vægtlægning på teologiens *hvad*, dvs. troens indhold, dogmatik og bibelforståelse. Men

Fornemmelse af, at selve *evangeliet* er blevet uinteressant

Jeg frygter, at man smider barnet ud med badevandet i dag.

Hvorfor er selve evangeliet, teologiens *hvad* bare noget, vi "selvfølgelig" er enige om – og derfor ikke behøver udforske nærmere? Hvorfor skrives der så få teologiske opgaver om troens indhold? Det nytter jo ikke at være *i mission*, hvis vi glemmer, hvem der har sendt os, og hvis vi glemmer, hvilket evangelium, vi er sendt med.

Identitetsforvirring

"Kirkens identitet er at være missional", siges det fra flere sider. Og så bliver jeg egentlig lidt identitetsforvirret. Jo, det er en væsentlig opgave for kirken at være i mission. Men at det skulle være vores *identitet* at være missionale? Her har jeg i årevis gået i min enfoldighed og troet, at vores identitet som kirke er at være knyttet til *Kristus* – som bruden til sin brudgom!

Jeg ser en overhængende fare for, at vi bliver mere dennesidige og menighedscentrerede end Kristus-centrerede. Vores/kirkens identitet er og bliver at tilhøre Kristus! Han er vores eneste håb – og han er den (post)sekulære verdens eneste håb.

Til sammenligning: min identitet som ægtemand er at være knyttet til min kone.

Det indebærer naturligvis, at jeg involverer mig og tager ansvar for det ene og det andet i familien. Men det er jo ikke deri, min identitet er. Min identitet som ægtemand er at være forbundet med Gurli, indtil døden skiller os ad.

Kirkens (og min) identitet er at være forbundet med Kristus – nu og i al evighed!

OS

Peter Martin Legêne

landsbydrengen, der blev verdensborger

INTERVIEW VED LEIF RASMUSSEN

.....

En af Luthersk Missions (LM) første udsendinge var Peter Martin Legêne, som var pionér i LM's indsats i Suriname i Sydamerika og dér oprettede børnehjemmet i Alkmaar.

Legênes liv og indsats var så spændende, at det har udfordret en flittig forsker i det 21. århundrede til et intensivt studium, med kildeforskning forskellige steder i verden, herunder også LM's arkiv.

Benoît Verstraete-Hansen er belgisk af oprindelse, men gift dansk og nu bosat som sproglærer i København, hvor han bl.a. er ekstern lektor i nederlandsk ved Københavns Universitet. Han har i en årrække beskæftiget sig indgående med

både Legênes liv og forfatterskab.

Vi besøger Benoît på Østerbro for at "tappe" ham for noget af den viden, han har samlet sammen om LM-missionæren, der senere blev missionsleder i Holland, P.M.Legêne.

Benoît, hvordan gik det til, at du kom til at beskæftige dig med Legêne?

Jeg har i 20 år været optaget af Suriname som et lille område i Sydamerika, hvor man taler nederlandsk. Og så var der en ven i Amsterdam, Michiel van Kempen, der sagde til mig: "Du er nederlandsk-sproget og bor i Danmark. Er du opmærksom på, at der var en dansk missionær, der har boet i Suriname i mange år og derefter i Holland. Han har skrevet enormt meget, både på

Det duede ikke at sende en ugift mand ud

dansk og nederlandsk. Han er et meget spændende menneske".

Ja, så var bolden givet op. Jeg har samlet materiale og er nu godt i gang med at skrive en biografi.

Navnet Legêne lyder ikke dansk?

Nej, familien har rødder tilbage til huguenotterne, et reformert kirkesamfund i Frankrig, der var udsat for forfølgelse i det 17. og 18. århundrede og derfor i stort tal flygtede, bl.a. også til Danmark.

P.M.Legêne er selv dansk af fødsel. Han kom til verden i 1885 i den lille sydsjællandske landsby Bromme og voksede op dér. Hans far, der var brøndborer, døde, da Peter Martin kun var en dreng. Hans mor var en stærkt troende kvinde, tilsyneladende tilknyttet det indremissionske vækkelsesmiljø i Haslev.

Han blev uddannet typograf i Haslev og boede dér nogle år. Jeg har fundet et billede fra 1905 af en søndagsskole i Haslev, hvor man ser P.M.L. som søndagsskolelærer. Da var han 20 år. Efterfølgende har han boet og arbejdet som typograf både i Varde og Esbjerg.

Grundig missionærforberedelse

Men hvornår og hvordan dukker tanken om at skulle være missionær op?

Det er ikke helt klart. Men det står fast, at han i første omgang søgte om antagelse hos Det Danske Missionsselskab. Da han fik afslag her, gik han videre til Brødremenighedens Mission i Herrnhut i Tyskland. Her blev han positivt modtaget og antaget til en uddannelse ved Missionsskolen i Niesky, tæt ved Dresden.

Det medførte naturligvis et intensivt sprog-studium, altså tysk. Selvfølgelig havde en bred vifte af fag, som selvfølgelig

i høj grad drejede sig om teologiske emner, men også kulturelle, antropologiske og praktiske fag, som skulle forberede de vordende missionærer på at kunne klare dagliglivet dér, hvor de fremover skulle gøre tjeneste. Legêne var i Niesky fra 1909 til 1913.

Var han lige fra begyndelsen sporet ind på en opgave i Suriname?

Nej, han havde nok oprindelig Østafrika i tanke. Men inden han var færdig med skolen i Niesky, blev han af Herrnhuter-ledelsen disponeret for et arbejde blandt inder-befolkningen i Suriname, de såkaldte hindustanere. Og det måtte han selvfølgelig indordne sig under.

Forresten skulle der også inden missionærudsendelse være orden på det ægteskabelige. Det duede ikke at sende en ugift mand ud. Efter god Brødremenigheds-skik udså missionsledelsen en hustru til den unge Peter Martin. Men her var han ikke til sinds at indordne sig, - og i øvrigt betakkede den unge dame fra menigheden sig også, så det arrangement kom der ikke noget ud af!

Men i 1913 – efter missionæruddannelsen – måtte han til Amsterdam for at lære nederlandsk – og i øvrigt også påbegynde et studium af hindi og indisk kultur! Her fik han et godt øje til sproglærer van Zantens datter, Annie. Og de to blev da gift i sommeren 1914.

Forbindelsen til LM.

Tilsyneladende var det ved denne tid, der blev etableret en kontakt mellem P.M.Legêne og LM. Åbenbart som en udfoldelse af LM-delegeretmødets beslutning fra 1911 om at samle sig om en Ydre Missions-indsats i tilknytning til Brødremenighedens arbejde i Østafrika. Her var det af flere grunde lidt vanskeligt at komme fra

Benoît Verstraete-Hansen, f. 1963

Sproglærer i København

start. Og så er LM fra samarbejdspartnerens side blevet udfordret til at påtage sig sendeansvar for en anden dansker, som stod klar til udrejse, – ganske vist til en anden destination end Østafrika, og det gik man så i september 1913 ind for.

Ja, det var en relation, som P.M.L. altid satte enormt pris på og var meget optaget af. Inden udrejsen i 1914 havde Annie og han en tre måneders mødeturné i LM over hele landet. Og i hele deres tid som missionærer i Suriname sendte de flittigt breve og artikler til LM's blad Missionsvennen.

MISSIONÆR P. M. LEGÈNE OG HUSTRU

Det første indlæg i Missionsvennen, juni 1914, er angiveligt afsendt fra Indien. Hvordan hænger det sammen?

Det skyldes, at Legêne faktisk efter sprogstudierne i Holland

i syv måneder havde et studieophold i Indien. Han fik han som anledning til at sætte sig grundigt ind i indisk folkeliv, kultur og religiøsitet. Også sådan, at han skrev et par bøger om det. Det var et studieophold, som kom til at betyde enormt meget for hans indgang blandt hindustanerne i Suriname.

Legêne rejste så til Suriname sidst på året 1914. Var Første Verdenskrig ikke brudt ud på det tidspunkt?

Jo, det var den faktisk. Og der blev da også noget pres og hastværk over afrejsen, for det gjaldt om at komme af sted, inden minefaren gjorde sørejsen for risikabel. Men Annie og Peter Martin Legêne nåede velbeholdne til Paramaribo. Deres første missionærår blev dermed i skyggen af Første Verdenskrig.

Nye initiativer sættes i værk.

Hvordan var P.M.L.'s opgave defineret?

Overordnet var opgaven at missionere blandt de indiske gæstearbejdere i Suriname, en befolkningsgruppe på 25.000-30.000, som i religiøs henseende var hinduer eller muslimer. Han tog fat sammen med en missionær Wenzel, som allerede havde været der nogle år.

I udgangspunktet var dette arbejde i hovedstaden Paramaribo. Men Legêne var ivrig efter at komme i gang også ude i et af landdistrikterne, hvor der var mange plantagearbejdere. Hans interesse koncentrerede sig snart om Commewijne-området.

En forespørgsel til missionsledelsen i Herrnhut gav ham det svar, at der på grund af krigen ikke ville være økonomi til at bygge en ny missionsstation, men at projektet var OK, hvis han kunne skaffe penge fra sine danske venner. Og det blev da sådan, missionsstationen i Alkmaar – med hele det kompleks af bygninger

Legêne var ivrig efter at komme i gang også ude i et af landdistrikterne, hvor der var mange plantagearbejdere

det efterhånden blev til – kom op at stå. Ganske store beløb blev i de år samlet ind i LM til at dække etableringsomkostningerne i tillæg til personunderholdet for missionærfamilien.

'Missionsstation'? Var det ikke et børnehjem, der blev drevet i Alkmaar?

Jo, meget snart fik det den karakter. Allerede i 1916 tog familien Legêne to hindustanske småpiger til sig i deres hjem. Og de blev grebet af den tanke, at der helt oplagt blandt forældreløse og misrøgtede børn var et behov, som kaldte på en indsats fra 'missionens' side. I det anliggende blev de så også stærkt støttet af den hollandske regering, der gerne så, at der kom en protestantisk pendant til den indsats, der fra den katolske kirke blev gjort på dette område.

Hvordan udviklede børnehjems-projektet sig?

I begyndelsen noget trægt. Der var blandt hindustanerne en vis reservation over for at overlade børnene til missionærfamiliens omsorg. Til dels beroende på nogle besynderlige falske rygter, der var i omløb. Det blev så langt på vej den spanske syge omkring 1920, der kom til at ændre situationen. Den hjælp, som familien Legêne ydede i denne helt specielle situation, var med til at aflive rygterne, og børnetallet voksede hastigt; der blev behov for at opføre nogle tillægsbygninger, så der var plads til godt og vel 35 børn i 1921.

Et socialt projekt?

Javist, – men også et religiøst. For Legênes tanke og strategi, når det gjaldt at møde hindustanerne med det kristne budskab, var helt klart, at et godt sted at begynde ville være at plante et kristent

frø i børnene. Det ville kunne give nogle frugter på langt sigt.

Nye skulle vindes – og bevares.

I øvrigt var der også hele tiden i Alkmaar et forkyndende arbejde blandt voksne. Og man kan fra tid til anden i Legênes breve læse om, at der har været dåb af nye, der er blevet optaget i menigheden. Ikke store vækkelser. Men én for én blev der ved Legênes flittige indsats føjet nye til. I de første mange år samledes man til gudstjeneste i missionærboligen og i børnehjemmets lokaler. Men i 1928 blev der opført en egentlig kirkebygning på stedet. Også denne gang for penge, samlet ind i LM.

Efter en tid oprettede Legêne i tilknytning til børnehjemmet en lille koloni af små husmandsbrug, hvor nogle af de kristne hindustanere kunne bo og ernære sig. Det var vel lidt efter den model, som Brødremenigheden har fulgt mange steder i Europa (bl.a. i Christiansfeld), hvor man har etableret sig i nogle mini-samfund. Men det var også begrundet i, at de, der var blevet kristne, ofte var udsat for chikane fra hindu- og muslim-samfundet - med risiko for, at de skulle miste deres kristne identitet igen.

Legêne-familien var vel i Europa på orlov. Hvor lange var perioderne ude i Suriname?

Fra første udrejse i 1914 gik der næsten 10 år, før der blev anledning til et første hjemmeophold! Og selvom Annie og børnene var rejst i forvejen til Holland af helbredsgrunde, efterkom P.M.L. ledelsens opfordring til at lægge vejen omkring USA. På en flermåneders turné var formålet at samle øget interesse dér for Suriname-arbejdet. Og hjemmeopholdet blev også i øvrigt godt pakket med mødeprogram i stor stil, både i Danmark, Tyskland og Holland. I eftersommeren 1925 blev der genudrejse til Alkmaar

Leif Rasmussen, f. 1938
Cand. theol. 1966
Tidligere generalsekretær i LM

for en ny periode, der kom til at strække sig frem til 1930.

Med nye kræfter og ny energi?

Ja, til en vis grad. Men ikke uden en vis skuffelse over, at det ikke var lykkedes at få bevilget en missionærfamilie mere til hindustanerarbejdet. En belastning, der så bare blev yderligere forøget, da missionær Wenzel døde, og Legêne måtte påtage sig hans arbejde i tillæg til sit eget projekt. Man mærker, at hans resurser vanskeligt slog til i disse år. Og i 1930 måtte han bede om ferie og fremskyndet orlov for at komme ovenpå igen.

Sporskifte

Han afsluttede tjenesten i Suriname i 1930?

Ja, for allerede inden orloven fik han fra missionsledelsen en opfordring til at gå ind i en ny opgave som "hjemmesekretær for Suriname" hjemme i Zeist. Det kald påtog han sig, og meget snart udviklede opgaven sig reelt til en stilling som generalsekretær for Zeister Zendingsgenootschap (Brødremenighedens Mission i Nederlandene). Her var han aktiv så at sige frem til sin død i 1954.

Utrætteligt virkede han for Suriname og talte Surinames sag, både mundtligt og skriftligt, år efter år. Det blev i årenes løb til enkelte besøg i Suriname. Og også til nogle møderejser i LM i Danmark.

Legêne var en flittig skribent. Det er overvældende, hvad der foreligger på tryk fra hans hånd i form af artikler, småhæfter og bøger. Han favnede bredt i sit interessefelt. Skrev om missionen blandt eskimoerne i Grønland og om Brødremissionens arbejde blandt indianerne i Nordamerika. Han gav sig også af med udgivelser om Islam og ikke mindst også om hinduisme og om indisk kultur og

folkeliv. Han var rigt udrustet som formidler, ikke mindst over for børn.

Lad det heller ikke være glemt, at han nød offentlig anseelse i en sådan grad, at han blev dekoreret med en orden af både den hollandske dronning og den danske konge.

LM's ledelse var nok i 1930 noget skuffet over at miste P.M.L. som LM's missionær. Men børnehjemmet i Alkmaar vedblev man at vedkende sig et ansvar for, med nye udsendinge og med økonomiske midler. Det er i øvrigt symptomatisk, at selvom Legêne var trådt ud af LM's tjeneste, så vedblev man i adskillige år efter 1930 at omtale arbejdet i Alkmaar som "Legênes børnehjem"!

En rigt udrustet person

Hvis du til sidst skal samle, hvad der kendetegnede P.M.L., hvad vil du så nævne?

Han var igangsætter. Han var litterat og formidler. Og så havde han en benhård vilje og en tro på, at det at ville også er at kunne. Han havde en indre overbevisning om, at det, han var engageret i, det var han guddommeligt ledet i. Og en blind tro på, at det, Gud kalder til, kan man trygt anse for gennemførligt.

Legêne havde også et følsomt sind over for menneskers nød, både den sociale og den religiøse. En typisk sætning for P.M.L. i hans breve og artikler lyder: "Kunne I se øjnene hos de børn, vi hjælper, så ville I kunne forstå".

Jeg kan ikke undgå at imponeres over det meget vidtfavnende liv, som brøndborerens søn fra Bromme kom til at leve, da hverdagen som typograf ændredes til en kaldsopgave som missionær, og hvad han derefter i de sidste 40 år af sit liv fik sat i værk.

Figentræet

AF LEIF BACH KOFOED

.....

Da Jesus tidligt om morgenen var på vej tilbage til byen, blev han sulten. Og da han fik øje på et figentræ ved vejen, gik han hen til det, men fandt ikke andet end blade på det. Så sagde han til det: "Du skal aldrig i evighed mere bære frugt!" Og i det samme visnede figentræet. Da disciplene så det, undrede de sig og spurgte: "Hvordan kunne figentræet visne med det samme?" Matt 21,18-20

Forbandelsen af figentræet

Jesus er kommet så tidligt af sted fra Betania, at han ikke havde fået noget at spise.

Det forekommer mærkeligt, at Martha ikke har sørget for morgenmad. Hun, som ellers havde så travlt med alt det huslige arbejde.

Efter al sandsynlighed er det hele nøje planlagt. Jesus undlader morgenmaden, fordi han vil have en god og naturlig grund til at søge efter figner på et figentræ.

Han vil ikke bare lade, som om han er sulten. Han er sulten!

Mens de var undervejs tilbage til Jerusalem, gik han derfor hen til et figentræ ved vejen for at se efter frugt; men der var ingen frugt, kun blade.

Tilsyneladende blev han så vred over det, at han forbandede træet, hvorefter det straks visnede.

Markus tilføjer forklarende, at det ikke var figentid.

Måske er Markus enig med flere af os, der nok synes, at Jesu reaktion var en smule "for meget".

Vi finder det knapt nok i orden at reagere så voldsomt over for et "uskyldigt" træ.

Det svarer lidt til, at vi smider vores PC ud igennem vinduet, fordi vi ikke kan få den til at gøre, som vi vil have det.

En happening

Jesus gør det, som så mange havde gjort før ham: Han forkynder ved hjælp af en handling.

Han opfører en happening.

Mange profeter havde forkyndt på denne måde, og de, der var sammen med Jesus, var fortrolige med metoden.

Se fx Jer 13: "Gå hen og køb et bælte af hørinned og bind det om din lænd..."

Eller tænk på pottemagerlignelsen i Jer 18 og billedhandlingen med krukken i kap.19.

Forkyndelsen i denne handling er tydelig: Frugt skal der være!

Et træ, som ikke bærer frugt, er unyttigt, bliver forbandet og visner straks. Jesus udviser ingen tålmodighed i forhold til figen-

Leif Bach Kofoed f. 1944

Læreruddannet 1970, Tidl. lærer på Sædding Efterskole.

Prædikant i LM.

træet, som kun bærer "unyttige" blade. Der skal åbenbart være frugter her og nu og hele tiden.

Da han ingen frugt finder, sørger han for, at det heller aldrig mere kan ske, idet han forkynder, at frugtløsheden vil vare ind i evigheden.

Forbandelse

I Markus' udgave af samme begivenhed kalder Peter Jesu ord for en *forbandelse*.

Ordet betyder: Udelukkelse, forkastelse, overgivelse til død og undergang. Det er nærmest det modsatte af velsignelse. Når Jesus forbander træet, betyder det således, at det nu undrages alle livgivende og opretholdende kræfter og overlades til at forsvinde ud af verden. Disciplene undrede sig over, hvor hurtigt træet visnede og døde; men træets livsbetingelser var ødelagt, fordi det ikke bar frugt.

Ifølge Jak 3,10 må kristne ikke forbande nogen eller noget. Det er Gud alene, der råder over velsignelsen og forbandelsen. Til gengæld kan mennesker vælge mellem det ene og det andet, når Gud tilbyder begge dele (se 5 Mos 30).

Tolkning

Det, der gælder for træet, gælder for mennesket. Frugt er, hvad man skal kunne finde. Der må komme noget ud af det.

Israels åndelige ledere

Handlingen er en dom over Israels åndelige ledere. Deres liv og deres studier forbliver uden frugt, fordi de afviser Jesus som Guds søn, Messias, Kristus. Jesus er den eneste vej til Gud og til det evige liv.

På samme måde bliver derfor enhver religiøs bestræbelse eller praksis uden frugt, hvis den afviser Jesus som Kristus.

Jesus er den virkelighed, der sætter frugt i et menneskes liv.

Jesus forkaster??

Det nemmeste for os er nu at konstatere, at Jesus hermed endegyldigt forkaster sit folk og sit folks religion, fordi de afviser ham.

Men det er for nemt at komme om ved det.

Vi er nødt til at tage denne happening alvorligt, og stille os selv det ransagende spørgsmål, om vi bærer frugt? Eller om det bare er staffage alt sammen?

Er alt det med Bibel og kristendom og missionshus og kirke bare blevet død vane, som vi fortsætter med, for at ingen skal opdage, at døden for længst er indtrådt?

Træet var jo ikke dødt. Det levede i bedste velgående, og tilsyneladende var der grund til at tro, at der kunne være figner på det, (selvom Markus nævner, at det er uden for figensæsonen). I det mindste så det ud til at kunne bære frugt.

Hvad er frugt?

Frugt er tro og lydighed.

Det kan også siges på en anden måde: "Elsk Gud og din næste" Det er tro og lydighed.

"Elsker du mig", spurgte Jesus Peter, "så vogt mine får!" Det er beskeden, Peter får i Joh 21. Det er tro og lydighed.

Eller Joh 15,4-7:

Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre. Den, der ikke bliver i mig, kastes væk som en gren og visner; man samler dem sammen og kaster dem i ilden, og de bliver brændt.

AF LARS RØMER OLSEN

At svare med spørgsmål

Inspiration til at tale om tro

Randy Newman

LogosMedia 2011. 267 sider, kr. 299,95

Jeg tror, mange af os kender det at blive bombarderet med spørgsmål. Vi føler os presset op i et hjørne af ubehag og destruktiv afmagt. Mange mennesker, jeg har talt med, har tit givet udtryk for, "hvad skal jeg sige, når jeg bliver spurgt om dette og hint. Jeg vil jo egentlig bare fortælle dem om Jesus og det, han har gjort for mig og dem. Jeg er træt af diskussioner om videnskab og alt muligt alt andet, som jeg ikke kan svare på."

Her er bogen, som kan være en hjælp til, hvordan jeg fører en samtale, som Jesus førte samtaler. Eksemplerne er hentet direkte fra Jesu samtale med menne-

sker, såvel kritikere og modstandere som søgende mennesker. Bogen har en dyb rod i NT og er virkelig inspirerende læsning. Man får følelsen af, at forfatteren har en nød: 'Jeg vil gerne tale med mennesker om Jesus og fortælle dem, hvad han har gjort for dem.' Det har tvunget ham ind i et studie af Jesu samtaler på en nærværende måde. Det er ikke en hvordan-gør-man-det-bog. Bogen lægger i høj grad op til refleksion og eftertænksomhed, og dens mål er at sætte evangeliet i centrum og formidle det.

Bogen har tre hoveddele ud over introduktion.

Del 1: Hvorfor stille spørgsmål?

Her uddybes selve tanken om, hvorfor vi kan svare med spørgsmål. Her gør forfatteren rede for, hvordan Jesus svarer med spørgsmål, og hvad målet er med det.

Del 2: Hvilke spørgsmål stiller folk?

Her er det de klassiske spørgsmål, som man sædvanligvis møder i dialogen: kristnes intolerance, hele spørgsmålet om lidelsen og hvorfor'erne 'hvorfor tro en gammel bog? hvorfor leve i ægteskab? og hvis Jesus er så fantastisk, hvorfor er nogle af hans efterfølgere så sådan nogle store idioter'?

Bogen forsøger at finde ud af, hvad det virkelige spørgsmål er - for at komme ind

bag facaden på min næste, så jeg virkelig ser det behov, som min næste har brug for at få afklaret. Med respekt og empati for min næste, som stiller livsvigtige spørgsmål, der har med evigheden at gøre.

Del 3: Hvorfor er svar og spørgsmål ikke nok?

Her kommer forfatteren ind på problemstillingen: 'hvad med dem der har voldt mit folk smerte, og den vrede jeg har mod dem.' For forfatteren spiller 11. september 2001 en vigtig rolle, og til tider fylder det også for meget i bogen. Han berører i dette afsnit emner, som vi ikke så tit taler om og sætter ord på. Respekt for dette vovemod!

Der kan rettes kritik mod nogle af svarene, også nævnt i Tro & Missions anmeldelse, men jeg synes, vi skal dvæle ved, at vi her har fået en læseværdig bog, som er en stor hjælp til hverdagsmission og gademission.

Jeg kan helt tilslutte mig bagsiden:

"En inspirerende bog! Giver hjælp til ikke at diskutere men at lytte og selv blive hørt. Giver gode tip til at lære andres tro at kende og tage udgangspunkt i det andet menneske. Skaber kærlighed, omsorg og interesse for dit medmenneske. Meget afslappende måde at lægge op til det at evangelisere på."

Teglgaard; Ja, netop eje dig. For tilhører du Jesus, er alt godt

AF OLE SOLGAARD

Konfirmandbogen

Thomas Teglgaard

Lohse, 201. 64 sider, kr. 49,95

”Er det en typisk Thomas Teglgaard-bog”, blev jeg spurgt, da jeg havde læst *Konfirmandbogen*. Det er umuligt at svare på, for han skriver meget forskelligt i sine bøger.

Konfirmandbogen er en oplagt mulighed for dem, der vil give konfirmanden en gave med evangelisk substans.

Bogen er inddelt i syv kapitler, der kommer omkring dåb, konfirmation, tro, trosbekendelse, lov og evangelium og evigt liv. Konfirmanden (eller andre) får her en kort, men gedigen indføring i kristen tro. Der er tale om en *usædvanlig god, klar og frigørende forkyndelse*. Forfatteren har tydeligvis noget på hjerte: Han vil knytte

læserens tro til Kristus alene.

Stilmæssigt sætter forfatteren sig måske lidt mellem to stole. Hans indledning og de sædvanlige spøjse indfald er direkte målrettet konfirmandårgangen. Derimod er abstraktionsniveauet og sætningsopbygningen ikke helt tilpasset den typiske konfirmand.

Nogle steder bruges ord og vendinger, som det undrer mig, at forfatteren ikke har gjort mere teenagevenlige, fx ord som *ikklædes* og *skænker*.

Det undrer mig også, at forlaget ikke har prioriteret lidt illustrationer og afsnitsoverskrifter til at fremme læsningen. Ikke alle konfirmander går frivilligt i gang med 64 sider – ord på ord.

Bortset fra det ønsker jeg oprigtigt, at bogen bliver læst af mange. At konfirmander og andre tager budskabet til sig. Der fokuseres på det, Kristus har gjort – uafhængig af vores evne til at lykkes som kristne. Thomas Teglgaard tør udfordre med Bibelens skarpe kanter – og gør det på en reflekterende og nærværende måde:

Jesus ønsker stadig, at du skal tilhøre ham, og du har bekræftet hans ret til at eje dig.

Eje mig? tænker du muligvis med klautrofobien stikkende i halsen.

Ja, netop eje dig. For tilhører du Jesus, er alt godt. Da, netop da, ejer du alt godt i hele verden, og ingen, hverken død eller djævel eller tysklæreren eller skattevæsenet kan tage det fra dig.

Bogen er hermed varmt anbefalet. Det er på tide at få købt konfirmationsgaven.

Udfordring for den vante vinkel på evangeliets forkyndelse

AF FLEMMING MOSE LAURIDSEN

3. tekstrække

– Udvalgte bibeltekster til lejlighedsgudstjenester

Mette Behrndt m.fl.

Bibelselskabets Forlag, 2010. Kr. 349,95

Første, anden ... og nu tredje tekstrække?

Første tekstrække blev til i den tidlige kristne kirke, og anden tekstrække blev taget i brug i 1895, hvorved man fik flere bibeltekster ind til læsning og prædiken.

Nu får disse to tekstrækker en konkurrent fra en samling af nye forslag til bibelske prædiketekster i bogen 3. tekstrække.

Det er en spændende og kærkommen udfordring for vores kirke. For ”med udgangspunkt i den tomme grav er vi alle med i det opbrud blandt mennesker, der søger det levende legeme”, som der står

i forordet. Og i denne søgen efter det levende legeme er det spændende, at nogle har ønsket at udgive en inspirationskilde til præster og andre, der beskæftiger sig med gudstjenesten, morgen- og aftensange, meditationer, andagter og lejlighedsgudstjenester.

En særlig vinkel i 3. tekstrække er, at mange prædikentekster er taget fra GT eller NT's breve. Hver tekst er ledsaget af en forklarende kommentar. Det er en udfordring for den vante vinkel på evangeliets forkyndelse. Samtidig er det en hjælp til et kvalificeret tekstvalg til alternative gudstjenester på hverdage. Og det er fint, så længe denne nye tekstrække er fast og forholder sig præcist til begivenheden på den dag i kirkeåret, vi nu befinder os på. Her ydes der en reflekterende indsats i forhold til de etablerede tekster i Alterbogen.

Det er dog ikke alene kirkeåret, der behandles. I bogen er der også forslag til særlige kirkelige begivenheder som kyn-delmisse, valentinsdag, sankthans, halloween, høstgudstjeneste, jagtsæsonens indledning m.fl. Det er en spændende nytænkning, at der her lægges tekster frem

til refleksion, når mange allerede holder disse lejlighedsgudstjenester.

Har bogen en fremtid?

Jeg tror, mange vil kunne hente inspiration alene ved det at læse et andet tekstforslag. Jeg finder dog de to nuværende tekstrækker langt stærkere tematisk set i kirkeåret.

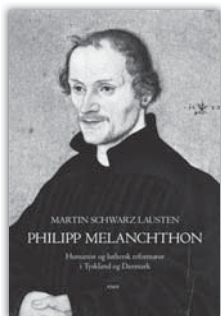
Forslaget til Bededag glæder mig. Normalt hører vi om, hvordan Gud taler til os gennem Johannes Døberen og Jesus. Her foreslås en Job-tekst, hvor han højlydt beklager sig over sit liv. Spændende vinkel.

Men at vi juleaften skal til at prædike over Moses' fødsel... og 2. søndag i advent skal høre om Josefs drøm om sine brødre i stedet for Jesu genkomst ... det har jeg svært ved at forestille mig.

Men læs selv og bliv udfordret af GT-tekster og breve fra NT - enten som alternativ eller som inspiration og refleksion til en given evangelietekst.

Som 18-årig; Blev han udnævnt til professor i græsk ved det nye universitet i Wittenberg

AF BENT NIELSEN

Philipp Melanchthon

– Humanist og luthersk reformator i Tyskland og Danmark

Martin Schwarz Lausten

Anis, 2010. 392 sider, kr. 349,-

Kirkehistorikeren Martin Schwarz Lausten har skrevet endnu en bog i rækken af bøger om reformationen. Denne gang handler det om Luthers nære medarbejder Philipp Melanchthon, manden bag folkekirkens vigtigste bekendelsesskrift: *Den Augsburgske Bekendelse*.

Det er blevet til en fyldig kirkehistorisk bog om reformationen og de mænd, der stod i fronten i Tyskland, med afgørende virkning ind i den danske reformation for 475 år siden.

Melanchthon er mindre kendt end den samtidige Martin Luther, men hans store

engagement i forbindelse med reformationen og den efterfølgende kamp for at bevare den nye evangeliske kirke er imponerende.

Luther var vildt begejstret, da den unge Melanchthon sluttede sig til Luthers nye syn på kristendommen. "Han er en doktor over alle doktorer, og der er ingen på hele den solbeskinnede jord, som er udstyret med sådanne gaver, lad os derfor ære denne mand højt", lød det fra Luther.

Sandt var det, at Melanchthon havde fremragende evner. Som 18-årig blev han udnævnt til professor i græsk ved det nye universitet i Wittenberg. Han blev Luthers kampfælle i de mange angreb fra den katolske kirke og skrev herunder *Den Augsburgske Bekendelse*.

Hans betydning for opbygning af universiteterne og latinskolevæsenet i de lutherske lande, herunder Københavns Universitet, kan ikke overvurderes. Så det er værd at beskæftige sig med denne centrale skikkelse, der fik kolossal betydning for den tyske og danske reformation.

Glimt fra bogen

Efter forord og indledning er bogen opdelt i to hovedafsnit: 1) Melanchthon i Wittenberg og 2) Melanchthon og Danmark.

Sidst i bogen er der en epilog, der bl.a. indeholder litteratur-oplysninger og personregister.

Det er ikke muligt her at give et tilfredsstillende resumé af bogen. Bare nogle glimt.

I første del er der et afsnit med overskriften: *I kirkehistoriens brændpunkter*. Her øser Lausten ud af sin store viden om kirkekampen i forbindelse med reformationen's fødsel - med fokus på Melanchthons indsats. Det er utroligt detaljeret beskrevet, som alle bogens afsnit er det. Under læsningen gribes man af beundring over de lutherske fædres kampe for den rette lære.

Melanchthon vidste, at reformationens overlevelse i høj grad afhang af den teologiske uddannelse. Det fortælles der om i det meget betegnende afsnit: *Universitetet er mit hjem*. Han gjorde en utrolig stor indsats for, at Wittenbergs Universitet blev et luthersk universitet på højeste niveau. Ikke bare på teologiens område, men i det hele taget. Mange lærebøger forfattede Melanchthon selv.

I andet hovedafsnit fortælles om forbindelsen mellem Wittenberg, de danske konger og de ledende kirkefolk i Danmark omkring reformationen. Den danske re-

formation foregik med stor hjælp fra Wittenberg, idet de bærende danske teologer i og efter reformationstiden studerede ved Wittenberg Universitet.

Ikke biografi, men kirkehistorie

Lausten gør meget ud af at påpege Melanchthons humanistiske syn, og dermed hans betydning for opbygningen af universiteterne. Det går som en rød tråd gennem bogen, at Melanchthon ikke var enig med Luther i synet på retfærdiggørelsen og de gode gerninger. Hans nadversyn nærmede sig Calvins syn. Det betød dog ikke et brud med Luther. Melanchthon kaldte Luther "vor højt elskede fader og lærer". Hele livet holdt de to sammen i arbejdet for gennemførelse af den rette lære på luthersk grund.

I bogens afslutning fortælles det, at Melanchthon længtes efter døden. Han glædede sig til at slippe for "synd, bekymringer og teologernes ubesindige rasen". Det skete i 1560. Hans sarkofag står i slotskirken i Wittenberg.

Hvis man nu tror, at der er tale om en biografi i ordets egentlige forstand, bliver man skuffet. Det er mere en kirkehistorisk bog om Melanchthons store betydning for reformationens gennemførelse i Tyskland,

og ikke mindst i Danmark. Mennesket Melanchthon forsvinder i den stærke fokusering på det kirkehistoriske, der godt kan virke lærebogsagtigt og tørt. Der er mange gentagelser, hvilket bl.a. skyldes Laustens stringente systematisering af stoffet, grænsende til det pedantiske. De mange latinske betegnelser er nok kun til for fagteologernes skyld. Jeg synes, de i de fleste tilfælde kunne undlades.

De til trods kan bogen anbefales til kirkehistorisk interesserede. Man bliver betydeligt klogere på, hvad der skete ved reformationens gennemførelse, og gribes af beundring over kampen for at fastholde det bibeltro syn og evangeliets rene lære – ikke mindst i vores tid, hvor der af kirkens egne i praksis løbes storm mod den lutherske bekendelse. Her er noget at lære.

232 sider – Kr. 199,95

Liv med mening - pointer fra Jeremias' bog

Af Eugene H. Peterson

Med udgangspunkt i udvalgte pas-sager fra Jeremias' Bog tager Eugene Peterson os med på en rejse gennem Jeremias' liv og gerning.

Med indlevelse, skarpsindighed og sans for detaljen, viser han os, at profetens budskab ikke kun var beregnet for samtiden, men i høj grad også er aktuelt for os i dag.

Telefon 4820 7690
logosmedia@d1m.dk
www.logosmedia.dk

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

lm
LUTHERSK MISSION

budskabet